

3.2 Bezet Nederland

Informatieboek bladzijden 62 tot en met 65

A Verovering en bezetting

1 Lees de tekst.

- a Welke gebeurtenis leidde de capitulatie van Nederland in?
Het Duitse bombardement op Rotterdam.
- b Noem een oorzaak waardoor het Nederlandse leger niet lang stand kon houden.
Bijvoorbeeld: Het Nederlandse leger was klein en geen partij voor de moderne Duitse oorlogsmachine.
- c Leg uit waarom de Duitse bezetting niet zonder collaboratie mogelijk was.
Nederlanders moesten de weinige Duitsers helpen met het bestuur, want de oorlog was nog in volle gang.
- d Stelling: *Dat de bezetting aanvankelijk meeviel voor de meeste Nederlanders, kwam door het beleid van rijkscommissaris Seyss Inquart.*
Leg uit of de stelling volgens jou juist is.
Juist, hij hoopte zo de Nederlanders met zachte hand voor het nationaal-socialisme te winnen.

2 Gebruik de tekst, bekijk de afbeeldingen en lees bron 5.

In deze opdracht ga je historische informatie kritisch beoordelen. Zie vaardigheid 4.

Bron 5 Een negentienjarige student schreef over de 'niet-joodverklaring' in zijn dagboek op 13 maart 1941:

Het blijft iets ellendigs, maar het is misschien toch maar beter het te doen. Per slot, door mijn daad worden geen belangen van anderen geschaad, (...) is het dan niet beter me er maar bij neer te leggen?

- a Studenten konden hun studie alleen voortzetten als zij een 'niet-joodverklaring' tekenden. Leg uit of de student volgens jou collaboreert of zich aanpast.
Bijvoorbeeld: Het lijkt meer op aanpassing. Hij vindt het 'iets ellendigs' om te doen.

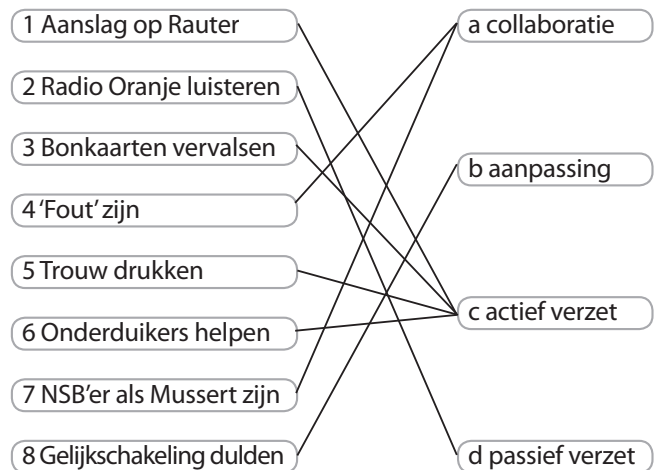
- a Stel, je bent student in Nederland in 1941. Leg uit of je de niet-joodverklaring tekent.

Bijvoorbeeld: Ja, want anders ben je al snel verdacht bij de bezetters.

B Onderdrukking en bevrijding

3 Lees de tekst.

- a Trek steeds een lijn tussen een cijfer in de linkerkolom en een letter in de rechterkolom.

- b Schrijf de volgende namen op de juiste plaats op de kaart van bladzijde 53 (hoofdstukinstructie) van het werkboek: *Moerdijkbruggen | Den Haag | Utrecht | Putten | Arnhem | Eindhoven.*
- c Arceer of kleur op de kaart het deel van Nederland dat vóór 1945 werd bevrijd.
- d Waardoor nam de onderdrukking na 1941 steeds meer toe?
De oorlog verliep steeds ongunstiger voor de Duitsers.

- e Hoe reageerden veel Nederlanders op de toenemende onderdrukking?
Haat en verzet namen daardoor bij de Nederlanders toe.

- f Stel, jouw gezin leeft in de tijd van de oorlog. Iemand vraagt aan een van jouw ouders om daar te mogen **onderduiken**. Bedenk welke afweging je ouders dan maken.
Bijvoorbeeld: Brengen we ons gezin in gevaar als we de onderduiker helpen, die gevaar loopt?

4 Lees Het verhaal van Anton de Kom en gebruik bron 6 en 7.

In deze opdracht bedenkt je onderzoeksvragen. Zie vaardigheid 1.

- a Leg uit dat Anton de Kom op twee manieren verzetsstrijder was.

Hij verzette zich tegen de koloniale onderdrukking van Suriname en tegen de nazi's in bezet Nederland.

Bron 6 Voedselrantsoenen voor een volwassene in Holland en Utrecht

Periode	Calorieën per dag
vóór de bezetting	3000
augustus '44	1580
november '44	1040
begin febr. '45	510
eind april '45	320

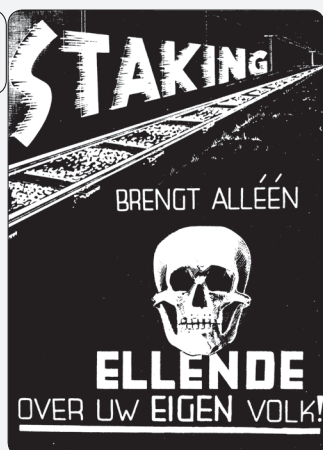
- b Met welke gebeurtenis heeft bron 6 te maken? Leg je antwoord uit.

In de Hongerwinter was per persoon steeds minder voedsel beschikbaar.

- c Leg het verband uit tussen de Slag om Arnhem en bron 6.

Na de Slag om Arnhem werden de steden in Holland en Utrecht niet meer bevoorrad waardoor de Hongerwinter ontstond.

Bron 7 Affiche uit de herfst van 1944

- d Bedenk een beschrijvende en een verklarende onderzoeksvraag bij bron 7.

Bijvoorbeeld: beschrijvend: Naar welke twee gebeurtenissen verwijst de affiche?

Verklarend: Waarom werd dit affiche verspreid?

Afsluiten

5 Gebruik de tekst en bekijk de afbeeldingen en bron 8.

In deze opdracht haal je informatie uit bronnen. Zie vaardigheid 3.

Bron 8 Instructie voor krantenredacties, niet bestemd voor publicatie, 29 april 1941

Het departement van Volksvoorlichting en Kunsten, afdeling Fotopers, verzoekt foto's te plaatsen, welke de vriendschappelijke betrekkingen tussen leden der Duitse weermacht en het Nederlandse volk demonstreren. De erkende fotobureaus zullen binnen enkele dagen de bladen dit materiaal toezenden.

- a Onderstreep in bron 8 het zinsdeel dat goed past bij de beginperiode van de bezetting.
- b Leg uit of het begrip **censuur** hier van toepassing is. Niet echt: er is een verzoek, geen dwang om iets in de krant te plaatsen.
- c Leg uit welke afbeelding het beste past bij bron 8. Afb. 11 waarin Nederlandse kinderen moeten worden opgevoed met de ideeën van Hitler.
- d Waarom moet je in historisch onderzoek oppassen met het gebruik van krantenfoto's uit de bezettingstijd? Ze geven door censuur en de 'Instructie' niet een betrouwbaar beeld van hoe het was.

6 Zoek verder.

Zoek naar informatie over Hannie Schaft, 'het meisje met het rode haar'. Schrijf een artikel van ongeveer 200 woorden waarin je ervoor pleit dat zij behoort tot de Grootste Nederlanders Aller Tijden.